

Dosarul nr. 2ra-912/19

Instanța de fond: Judecătoria Edineț, sediul Ocnîța – D. Dolghieri

Instanța de apel: CA Bălți – I. Grosu, A. Ciobanu, A. Garbuz

DECIZIE

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul declarat de către Vasili Traghira, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Nicolae Pașa împotriva lui Vasile Traghira (fiul) și Anastasia Stoliarchuk –Traghira (succesori în drepturi ai Zinaidei Traghira) și Vasili Traghira (tata) cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din data de 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis apelul declarat de către Vasili Traghira, s-a casat parțial hotărârea din data de 27 aprilie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Ocnîța,

constată:

La 20 septembrie 2016 Nicolae Pașa a depus cerere de chemare în judecată concretizată ulterior, împotriva lui Vasile Traghira și Anastasia Stoliarchuk – Traghira (succesori în drepturi ai Zinaidei Traghira) și Vasili Traghira, prin care a solicitat încasarea în mod solidar de la Vasili Traghira, Vasile Traghira și Anastasia Stoliarchuk –Traghira a datoriei în sumă de 65 798,9 dolari SUA, dobânzii de întârziere în mărime de 21 836,21 dolari SUA calculată pentru perioada 19 decembrie 2015-25 ianuarie 2018 și a cheltuielilor de judecată în mărime de 25 000 lei. (f.d. 3-4,122-124,144-145, vol. I)

În motivarea acțiunii Nicolae Pașa a invocat că prin contractul de împrumut nr.654 din 13 februarie 2014 Zinaida Traghira și Vasili Traghira au beneficiat de la Nicolae Pașa de un împrumut în mărime de 68 000,00 dolari SUA, cu scadență finală la data de 13 februarie 2015.

În scopul asigurării rambursării integrale și la timp a împrumutului și a altor plăți aferente contractului de împrumut a fost încheiat contractul de ipotecă nr. 655 din 13 februarie 2014, prin care s-a grevat cu ipotecă în favoarea lui Nicolae Pașa bunul imobil, format din: teren pentru construcție, cu numărul cadastral xxxxx, cu

suprafața de 0,3639 ha și construcția comercială cu destinația prestări servicii cu numărul cadastral xxxxx cu suprafața de 670,2 m.p. amplasate în r-nul xxxxx, or. xxxxx, str. xxxxx, evaluat de părți la preț ipotecar de 915 627,00 lei.

La 16 iunie 2015 Judecătoria Ocnița a emis titlul executoriu, prin care s-a dispus transmiterea silită în posesia lui Nicolae Pașa a bunurilor gajate conform contractului de ipotecă nr.655 din 13 februarie 2014 și anume; terenul pentru construcție cu numărul cadastral xxxxx, și construcția comercială cu destinația prestări servicii cu numărul cadastral xxxxx, amplasate în r-nul xxxxx, or. xxxxx, str. xxxxx. Titlul executoriu a fost pus spre executare silită. Executorul judecătoresc Viorel Meica la data de 05 august 2015, prin procesul - verbal de transmitere în posesie, a transmis de facto bunurile gajate lui Nicolae Pașa.

Reclamantul a menționat că în scopul comercializării bunurilor ipotocate a încheiat contract de intermediere cu SRL „Acona -Imobil”, care a promovat realizarea bunului imobil situat în r- nul xxxxx, or. xxxxx, str. xxxxx. Ca urmare la data de 19 decembrie 2015 Nicolae Pașa a comercializat bunul imobil la prețul de 38 000 euro, echivalentul a 807 880 lei, sau 41 197,78 dolari SUA.

Nicolae Pașa a susținut că din suma obținută în urma realizării bunului imobil a stins dobânda de întârziere în mărime de 14 516,6 dolari SUA, calculată în temeiul art. 619 al Codului civil pentru perioada februarie 2015 – 19 decembrie 2015, penalitatea în mărime de 24 480 dolari, ce constituie 0,2% din suma datoriei pentru o perioadă de 180 zile de întârziere și 2 201 dolari SUA din suma datoriei de 38 000 dolari SUA.

La 31 decembrie 2015 Nicolae Pașa a transmis pârâților notificarea, prin care a comunicat faptul comercializării bunului imobil, prețul, condițiile în care a fost înstrăinat precum și faptul existenței datoriei, acordându-le un termen de 15 zile pentru achitarea tuturor plăților debitoare față de reclamant, însă care nu s-a soldat cu un careva răspuns.

În opinia reclamantului se consideră îndreptățit de a solicita încasarea datoriei la contractul de împrumut, dobânda de întârziere calculată conform art.619 al Codului civil în mărime de 9 % peste rata dobânzii prevăzută la art.585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel, precum și a cheltuielilor de judecată, ori pârâții nu și-au îndeplinit obligațiile contractuale asumate prin contractul de împrumut, iar prețul la care au fost comercializate bunurile imobile ipotocate, nu a acoperit datoria și dobânzile acumulate.

Prin hotărârea din data de 27 aprilie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolae Pașa, s-a încasat în mod solidar de la Vasili Traghira, Vasile Traghira, Anastasia Stoliarchuk - Traghira în beneficiul lui Nicolae Pașa datoria în sumă de 65 798,9 dolari SUA, dobânda în mărime de 21 836,21 dolari SUA, convertiți în lei conform cursului valutar BNM, la data executării hotărârii judecătorești, a cheltuielilor de judecată formate din taxa de stat în mărime de 25 000 lei și a asistenței juridice în mărime de 15 000 lei. (f.d. 211, 213-219, vol.I)

Curtea de Apel Bălți prin decizia din data de 13 decembrie 2018 a admis apelul declarat de către Vasili Traghira, a casat parțial hotărârea din data de 27 aprilie 2018 a Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița, cu emiterea unei noi hotărâri prin care a respins cererea lui Nicolae Pașa cu privire la încasarea sumei 15 000 lei, solicitată cu titlu de asistență juridică, în rest a menținut hotărârea contestată. A încasat suplimentar

de la Vasili Traghira și succesorii în drepturi ai defunctei Zinaidei Traghira, Vasile Traghira, Anastasia Stoliarchuk - Traghira în beneficiul lui Nicolae Pașa dobânda de întârziere pentru perioada 28 aprilie 2018- 13 decembrie 2018 în mărime de 6 398,73 dolari SUA sau echivalentul în lei la momentul executării hotărârii. (f.d. 12, 13-18, vol.II)

Pentru a ajunge la această soluție instanța de apel a concluzionat că neexecutarea contractului de împrumut de către Zinaida Traghira și Vasili Traghira a dus la urmărirea bunului ipotecat. Nicolae Pașa a vândut în numele Zinaidei Traghira la preț de 38 000 euro bunul imobil ipotecat, stingând astfel dobânda de întârziere, penalitatea și o parte din suma împrumutului. În rezultat, s-a constatat că la data de 19 decembrie 2015 restanța la împrumut este în mărime de 65 798,9 dolari SUA, iar dat fiind faptul că este o obligație pecuniară, iar debitorul întârzie cu achitarea instanța de apel a dispus încasarea dobânzii de întârziere, până la data adoptării deciziei în sumă de 6 398,73 dolari SUA.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 22 martie 2019 Vasili Traghira, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco, a depus recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea cererii de chemare în judecată cu declararea din oficiu a nulității absolute a contractului de vânzare – cumpărare a bunurilor ipotecate din 19 decembrie 2015. (f.d. 41-48, vol.II)

În motivarea recursului, recurentul a indicat că instanțele eronat au concluzionat că el ar mai datora bani lui Nicolae Pașa după transmiterea bunului imobil ipotecat, care depășește cu mult suma datoriei, dar care a fost vândut de către Nicolae Pașa la un preț excesiv de diminuat.

Recurentul a mai criticat soluția instanțelor de judecată și pentru faptul că nu a fost auzit, probele prezentate de el n-au fost cercetate, iar instanța de apel în propriul apel i-a agravat situația.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Bălți a pronunțat decizia la data de 13 decembrie 2018, a publicat-o pe portalul instanțelor de judecată la data de 25 ianuarie 2019, a expediat-o participanților la proces la data de 29 ianuarie 2019. Decizia a fost recepționată de către Vasili Traghira la data de 05 februarie 2019 (f.d. 35, vol.II), iar de către avocatul recurentului la data de 04 februarie 2019 (f.d.33, vol.II)

În aceste circumstanțe recursul depus de către Vasili Traghira, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco, la data de 22 martie 2019 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 15 mai 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1), lit. c) al Codului de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Vasili Traghira, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco, întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele considerente.

Materialele dosarului demonstrează că la 13 februarie 2014 între Nicolae Pașa și Zinaida Traghira, Vasili Traghira a fost încheiat contractul de împrumut nr. 654, obiectul contractului fiind suma împrumutului de 68 000,00 dolari SUA, cu scadență finală la data de 13 februarie 2015.

În scopul asigurării rambursării integrale și la timp a împrumutului și a altor plăți aferente contractului de împrumut a fost încheiat contractul de ipotecă nr. 655 din 13 februarie 2014, prin care a fost grevat cu ipotecă în favoarea lui Nicolae Pașa bunul imobil, format din: teren pentru construcție, cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 0,3639 ha și construcția comercială cu destinația prestări servicii cu numărul cadastral xxxxx cu suprafața de 670,2 m.p. amplasate în r-nul xxxxx, or. xxxxx, str. xxxxx, evaluat de părți la suma de 915 627,00 lei, valoarea de piață fiind 3 527 000 lei și valoarea de înlocuire fiind 2 560 000 lei.

În legătură cu nerambursarea la termen a datoriei, la cererea lui Nicolae Pașa, Judecătoria Ocnîța la 16 iunie 2015 a dispus transmiterea silită în posesia lui Nicolae Pașa a bunurilor ipotecate conform contractului de ipotecă nr.655 din 13 februarie 2014.

La data de 19 decembrie 2015 Nicolae Pașa personal a comercializat bunul imobil la prețul de 38 000 euro, echivalent al 807 880 lei, sau 41 197,78 dolari SUA, iar din suma obținută a stins dobânda de întârziere în mărime de 14 516,6 dolari SUA, calculată în temeiul art. 619 al Codului civil pentru perioada februarie 2015 – 19 decembrie 2015, penalitatea în mărime de 24 480 dolari ce constituie 0,2% din suma datoriei pentru o perioadă de 180 zile de întârziere și 2 201 dolari SUA din suma datoriei de 68 000 dolari SUA.

Prin prezenta acțiune Nicolae Pașa a solicitat încasarea în mod solidar de la Vasili Traghira, Vasile Traghira și Anastasia Stoliarchuk –Traghira datoria în sumă de 65 798,9 dolari SUA, dobânda de întârziere în mărime de 21 836,21 dolari SUA calculată pentru perioada 19 decembrie 2015 -25 ianuarie 2018 și cheltuielile de judecată.

Instanțele de judecată au emis hotărârile sus- menționate.

Concluzia instanțelor de judecată privind admiterea integrală a pretențiilor lui Nicolae Pașa cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere este considerată de Colegiul, civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție prematură din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 514 al Codului civil, în vigoare până la 01 martie 2019, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Articolul 867 alin. (1) al Codului civil în vigoare până la 01 martie 2019, prevede că prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

În speță, s-a constatat că Zinaida Traghira și Vasili Traghira nu au executat în termen contractul de împrumut și până la data scadentă 13 februarie 2015 nu au restituit suma de 68 000 dolari SUA.

În legătură cu neexecutarea de către debitori a contractului de împrumut, Nicolae Pașa a indicat că la data de 16 iunie 2015 Judecătoria Ocnița a admis acțiunea și i-a transmis în posesie bunul ipotecat și anume terenul pentru construcție, cu numărul cadastral xxxxx, cu suprafața de 0,3639 ha și construcția comercială cu destinația prestări servicii cu numărul cadastral xxxxx cu suprafața de 670,2 m.p. amplasate în r-nul xxxxx, or. xxxxx, str. xxxxx.

Aici urmează de menționat că la materialele dosarului lipsește copia hotărârii respective, pentru a vedea condițiile de transmitere a bunului ipotecat, instituite de instanța de judecată, modul de vânzare a bunului.

În conformitate cu prevederile art. 34, alin. (2) al Legii nr.142-XCVI din 06 iunie 2008 cu privire la ipotecă, în vigoare la momentul vânzării bunului imobil ipotecat, creditorul ipotecar trebuie să vândă bunul ipotecat fără tergiversări nejustificate, la un preț comercial rezonabil, ținând cont de interesele debitorului ipotecar.

În speță, Nicolae Pașa a comercializat bunul imobil la prețul de 38 000 euro, echivalent al 807 880 lei, sau 41 197,78 dolari SUA, deși potrivit pct. 6 al contractului de ipotecă valoarea de piață a bunurilor imobile ipotocate constituie 3 527 000 lei, iar potrivit pct. 5 al contractului de ipotecă bunurile ipotocate au fost evaluate de către părți la suma de 915 627 lei. Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare urmau să verifice, dacă creditorul ipotecar la vânzarea bunurilor ipotocate a ținut cont de interesele debitorului ipotecar.

Totodată, din materialele cauzei nu este clar cum a avut loc vânzarea bunurilor direct de creditor în condițiile în care documentul executoriu a fost pus la executare silită la executorul judecătoresc, deși și aceste materialele la dosar lipsesc. De asemenea, nu este clar cum a fost calculată dobânda de întârziere pentru perioada 15 februarie 2015 - 19 decembrie 2015 în condițiile în care contractul de împrumut prevede doar penalitate. În dosar lipsește vreo somație privind aplicarea prevederilor art. 619 al Codului civil, care i-ar fi fost expediată lui Vasili Traghira până la vânzarea bunului ipotecat.

Aici, instanțele de judecată urmau să verifice dacă în perioada de la data scadentă și până când prin hotărârea judecătorească s-a transmis bunul ipotecat în scopul stingerii datoriei, urma să se calculeze careva dobânzi de întârziere și care este temeiul legal al acestui calcul. Respectiv nu este clar cum au fost calculate sumele datorate de debitor și stinse în urma vânzării bunului ipotecat.

Nu este clar cum a fost calculat termenul de 180 zile pentru penalitatea prevăzută în contract, ori hotărârea de transmitere a bunului ipotecat este din 16 iunie 2015.

Totodată, instanța de recurs menționează că instanțele de judecată ierarhic inferioare urmau prin prisma prevederilor art. 586 al Codului civil, în vigoare până la 01 martie 2019, să stabilească prioritatea plăților efectuate de către debitor în cazul vânzării bunului ipotecat la licitație și dacă corect Nicolae Pașa a stins întâi penalitățile calculate, iar ulterior din suma rămasă a stins o parte din datorie, care este mai împovărătoare pentru debitor, ori imputația se face asupra acelei datorii care produce anumite dobânzi, însă nu a celei care nu produce dobânzi.

Colegiul lărgit a mai constatat că instanța de apel, admitând apelul declarat de către Vasili Traghira, a înrăutățit starea acestuia în propriul apel, încasând suplimentar dobânda de întârziere pentru perioada 28 aprilie 2018 -13 decembrie 2018 în mărime de 6 398,73 dolari SUA, deși la materialele dosarului Nicolae Pașa nu a înaintat o astfel de cerere și nici nu a anexat un calcul. Suma de 6 398,73 dolari SUA a fost încasată din oficiu de instanța de apel, fără prezentarea unui calcul descifrat și o cerere scrisă a creditorului.

Mai mult, Nicolae Pașa a solicitat încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 9 % peste rata dobânzii prevăzută la art.585 al Codului civil, în vigoare până la 01 martie 2019. Instanțele de judecată au admis această pretenție fără a verifica, dacă în speță dobânda de întârziere urmează a fi calculată în mărime de 9 %, sau 5 %, între părți sunt raporturi comerciale sau raporturi cu implicarea consumatorilor.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele pricinii, ce au importanță pentru aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural, instanța de recurs apreciază decizia instanței de apel ca fiind prematură.

Totodată având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a casa integral decizia Curții de Apel Bălți din 13 decembrie 2018 și de a restitui prezenta cauză civilă la rejudicare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători.

Instanța de apel urmează să se călăuzească de prevederile art. 118, alin. (1) al Codului de procedură civilă, potrivit căruia fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale. Totodată, va lua în considerație faptul că este responsabilă de determinarea definitivă a circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și că în acest sens poate fi propus părților să concretizeze pretențiile, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

La rejudicarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate, să verifice temeinicia acțiunii, precum și să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 al Codului de procedură civilă, probele administrate pe dosar și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

În temeiul celor expuse, în baza art. 445, alin. (1), lit. c) ale Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Vasili Traghira, reprezentat de avocatul Iurii Mîrzenco.

Se casează integral decizia din data de 13 decembrie 2018 a Curții de Apel Bălți emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de către Nicolae Pașa împotriva lui Vasile Traghira (fiul) și Anastasia Stoliarchuk –Traghira (succesori în drepturi ai Zinaidei Traghira) și Vasili Traghira (tata) cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecători.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Victor Burduh